

ΤΑ ΚΥΡΙΟΤΕΡΑ ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ ΑΠΟ ΤΟΝ 15^ο ΩΣ ΤΟΝ 18^ο ΑΙΩΝΑ

ΕΥΡΩΠΗ (Από την Αναγέννηση και τις Ανακαλύψεις ως τον Διαφωτισμό)

Θρησκευτικές εξελίξεις

- **Θρησκευτική μεταρρύθμιση:** Αντίδραση ενάντια στην πολιτική και θρησκευτική εξουσία του Πάπα, στην ηθική διαφθορά της Ρωμαιοκαθολικής Εκκλησίας και στην εκμετάλλευση των πιστών από αυτήν (συγχωροχάρτια).
- Πρωταγωνιστής ο **Μαρτίνος Λούθηρος** (συντάσσει κείμενο διαμαρτυρίας κατά του Πάπα το 1517).
- **Νέο χριστιανικό δόγμα:** Λουθηρανισμός ή Προτεσταντισμός ή Διαμαρτυρόμενοι με διάδοση κυρίως στη Γερμανία.
- Αντίδραση Ρωμαιοκαθολικής Εκκλησίας: **Αντιμεταρρύθμιση** (προσπάθεια καταπολέμησης του Λουθηρανισμού και εκσυγχρονισμού της Ρωμαιοκαθολικής Εκκλησίας).
- **Τριακονταετής πόλεμος** μεταξύ Καθολικών και Διαμαρτυρόμενων (1618-1648).

Πολιτικές-κρατικές εξελίξεις

- Κυριαρχία του θεσμού της **απόλυτης μοναρχίας** (απουσία Συντάγματος).
- **Ολοκλήρωση και ισχυροποίηση εθνικών κρατών:** κράτη με βασιλικό-μοναρχικό πολίτευμα που έχουν ομοιογενή εθνικά πληθυσμό (π.χ. Ισπανία, Πορτογαλία, Γαλλία, Αγγλία) → νέος κρατικός σχηματισμός που αντικαθιστά σταδιακά τις πολυεθνικές αυτοκρατορίες.
- **Συγκρούσεις και ανταγωνισμοί** μεταξύ των εθνικών μοναρχιών (κυρίως μεταξύ Αγγλίας και Γαλλίας) για εμπορικούς ή εδαφικούς λόγους (π.χ. Επταετής Πόλεμος 1756-1763).
- **Απόκρουση της Οθωμανικής απειλής** τον 16^ο και τον 17^ο αιώνα (πολιορκίες της Βιέννης 1529 και 1683).
- **Ενίσχυση της μοναρχίας στην Γαλλία** κυρίως στα χρόνια του Λουδοβίκου του 14^{ου}.
- **Εμφύλιος πόλεμος στην Αγγλία** που περιορίζει τις εξουσίες του βασιλιά (έναρξη του κοινοβουλευτισμού).

Οικονομικές-παραγωγικές εξελίξεις

- **Ολοκλήρωση των ανακαλύψεων στον «Νέο Κόσμο»** (Αμερική) από Πορτογάλους, Ισπανούς, Άγγλους, Ολλανδούς.
- **Ίδρυση αποικιών και εμπορικών σταθμών** καθώς και δημιουργία **διεθνούς υπερπόντιου εμπορικού δικτύου** από τις αποικιοκρατικές δυνάμεις (Ισπανία, Πορτογαλία, Αγγλία, Ολλανδία, Γαλλία).
- Σταδιακή **αύξηση του πληθυσμού** από τις αρχές του 18^{ου} αιώνα λόγω προόδου της ιατρικής και βελτίωσης των συνθηκών ζωής → **αύξηση της ζήτησης προϊόντων** που οδηγεί σε **αύξηση και βελτίωση της παραγωγής**.

- Συνεχόμενη αύξηση και επέκταση της **εμπορικής δραστηριότητας** προς την Αφρική, την Αμερική και την Ασία (κυρίως από την Αγγλία και την Γαλλία) από τον 17^ο αι. κ.ε. → **ισχυροποίηση της αστικής τάξης** (κυρίως των εμπόρων, των πλοιοκτητών και των τραπεζιτών).
- **Βελτίωση των καλλιεργητικών τεχνικών** και επινόηση και χρήση (από τον 18^ο αιώνα) των **πρώτων μηχανών** → μετατροπή των βιοτεχνιών στις πρώτες **βιομηχανίες**.
- Μεταβολή του τρόπου παραγωγής και κατά συνέπεια όλης της οικονομικής και κοινωνικής ζωής, που θα οδηγήσει στη λεγόμενη «Βιομηχανική επανάσταση» (από τα τέλη του 18^{ου} αιώνα).

Πολιτιστικές-πνευματικές-εκπαιδευτικές εξελίξεις

- **Διάδοση του Ουμανισμού** της Αναγέννησης εκτός Ιταλίας (κυρίως στη Γαλλία και στην Αγγλία).
- **Εφεύρεση της τυπογραφίας** από τον Ιωάννη Γουτεμβέργιο το 1455 → **διάχυση της γνώσης** σε πλατιά στρώματα της κοινωνίας χάρη στα βιβλία.
- Ενίσχυση και εξάπλωση του θεσμού του **Πανεπιστημίου** εκτός Ιταλίας (σε Αγγλία, Γερμανία) → **αυτονόμηση του πνεύματος** από τον αυστηρό έλεγχο της Εκκλησίας.
- Σταδιακή κυριαρχία τον 16^ο και 17^ο αιώνα του **επιστημονικού τρόπου σκέψης** και της **αμφισβήτησης** παλαιότερων γνώσεων (Γαλιλαίος, Κοπέρνικος, Κέπλερ, Μονταίν, Μπρούνο, Καρτέσιος, Σπινόζα, Πασκάλ, Νεύτωνας, Λάιμπνιτς) → Μπαίνουν οι βάσεις για τον Διαφωτισμό του 18^{ου} αιώνα.
- Πρώτες επιστημονικές ανακαλύψεις (αστρονομία, φυσική, ιατρική, μαθηματικά) → επιστημονική επανάσταση.
- Αποκρυστάλλωση και επισημοποίηση των **εθνικών ευρωπαϊκών γλωσσών** (γαλλικά, ιταλικά, ισπανικά) → βασιζονται στην **δημόδη γλώσσα** των απλών ανθρώπων και όχι στη γλώσσα των λογίων και της Εκκλησίας, που είχε μεγάλη εξάρτηση από τα Λατινικά.
- Εμφάνιση του **μυθιστορήματος** με τον «Δον Κιχώτη» του Ισπανού Θερβάντες (νέο μεγάλο και πολύπλοκο λογοτεχνικό είδος, που αποτυπώνει την νέα σύνθετη ιστορική και πνευματική πραγματικότητα).
- Ανάπτυξη του **θεάτρου** στην Αγγλία (Σαίξπηρ, Τζόνσον) και στην Γαλλία (Μολιέρος, Ρακίνας).
- Κυριαρχία του καλλιτεχνικού ρεύματος αρχικά του **μπαρόκ** και έπειτα του **ροκοκό** στην αρχιτεκτονική, στη ζωγραφική και στις πλαστικές τέχνες.

ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ (Από την Άλωση της Κωνσταντινούπολης του 1453 ως τα μέσα του 18^{ου} αιώνα)

Πολιτικές εξελίξεις

Η κατάκτηση του Ελληνισμού από τους Οθωμανούς Τούρκους

- 1460: ολοκλήρωση της **οθωμανικής κατάκτησης όλης της ηπειρωτικής Ελλάδας** (από τη Θράκη έως και την Πελοπόννησο) → κατάλυση του Δεσποτάτου του Μυστρά.

- Εκτός οθωμανικής κατάκτησης αλλά υπό ευρωπαϊκή (ιταλική ή γαλλική) κατοχή και διοίκηση τα νησιά: η **Κρήτη** (μέχρι το 1669) η **Κύπρος** (μέχρι το 1570), οι **Κυκλάδες** (μέχρι το 1566) και τα **Δωδεκάνησα** (μέχρι το 1522) → επιβολή του δυτικού φεουδαρχικού συστήματος, και σταδιακή αλληλεπίδραση μεταξύ του ελληνικού και του ιταλικού/γαλλικού πολιτισμού (π.χ. επίδραση από την ιταλική αναγέννηση στο θέατρο και στις τέχνες).
- Οριστική κατάκτηση των νησιών από τους Οθωμανούς Τούρκους, **με εξαίρεση τα Επτάνησα** → βενετική κατοχή μέχρι το 1797.

Η Τουρκοκρατία

- Παραχώρηση ορισμένων **δικαιωμάτων αυτοδιοίκησης** στους Έλληνες (έχουν τις δικές τους κοινότητες)
- Δύσκολες συνθήκες ζωής λόγω της **βαριάς φορολογίας** προς τον Σουλτάνο, της **καταπίεσης**, της **βίας**, της **αυθαιρεσίας** αλλά και της **αδιαφορίας** των Οθωμανών για το επίπεδο ζωής των υπόδουλων (εγκατάλειψη σε υποδομές, δημόσια έργα κλπ.).
- Αποτέλεσμα: **μετανάστευση** («Διασπορά») πολλών Ελλήνων σε ευρωπαϊκές χώρες για μια καλύτερη ζωή (κυρίως στην Ιταλία, στην Αυστροουγγαρία, στις ηγεμονίες της Μολδοβλαχίας και στη Ρωσία), όπου ιδρύουν παροικίες και προοδεύουν οικονομικά και πνευματικά.
- **Πνευματική και πολιτιστική στασιμότητα** για τους πληθυσμούς της Ελλάδας, την ίδια περίοδο που τα ευρωπαϊκά έθνη κάνουν άλματα προόδου.
- **Δυνάμεις επιβίωσης** του Ελληνισμού: η Εκκλησία, οι κοινότητες, οι Έλληνες της «Διασποράς», οι αρματολοί και οι κλέφτες (ανύποτακτοι αντάρτες στις τουρκοκρατούμενες περιοχές).

Οικονομικές εξελίξεις

- **Οικονομική πρόοδος και ανάπτυξη των Ελλήνων της «Διασποράς»** ήδη από τον 17^ο αιώνα → εκμεταλλεύονται τον πολυεθνικό χαρακτήρα της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας.
- **Αύξηση της ελληνικής εμπορικής δραστηριότητας** (θαλάσσιας και χερσαίας) κυρίως εκτός Ελλάδας (σε ελληνικές παροικίες, π.χ. στην Αυστρία, στην Ιταλία, στην Μολδοβλαχία).
- Κατά τόπους βελτίωση και αύξηση της αγροτικής παραγωγής και μετατροπή της οικοτεχνίας σε **βιοτεχνία**.
- Σταδιακή επέκταση της ελληνικής βιοτεχνίας στον ευρωπαϊκό χώρο (από τον 18^ο αιώνα).
- Δημιουργία μιας νέας τάξης πλούσιων εμπόρων και βιοτεχνών, κυρίως εκτός Ελλάδας (**ελληνική αστική τάξη**).

Πολιτιστικές-εκπαιδευτικές εξελίξεις

- Πρώτες προσπάθειες για **οργάνωση της παιδείας** του Ελληνισμού από την Εκκλησία (από τον 16^ο αιώνα) χάρη σε μορφωμένους ιεράρχες.

ΝΕΟΤΕΡΗ ΚΑΙ ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΙΣΤΟΡΙΑ – Γ΄ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

- Στενή **εξάρτηση της παιδείας από την Εκκλησία** και τους ιερωμένους μέχρι και τον 17^ο αιώνα (περιορισμός της επιστημονικής σκέψης και μεθοδολογίας).
- Ουσιαστική ανάπτυξη της ελληνικής παιδείας από τον 18^ο αιώνα → δημιουργία πρώτων κοσμικών **σχολείων** (κυρίως στις παροικίες), τύπωμα **βιβλίων**, εμφάνιση σημαντικών λογίων και δασκάλων και εκτός εκκλησιαστικού χώρου (**προετοιμασία του Νεοελληνικού Διαφωτισμού**).

Χρονογραμμή σημαντικών γεγονότων από τον 15^ο έως τον 18^ο αιώνα

(Συμπληρώστε τα κενά)

